

KAPITOLA 1

SYMBOLY A DUŠEVNÍ NEMOC

ÚVOD

K porozumění duševní nemoci lze přistupovat z mnoha aspektů, které se na ní podílejí, ať už na její struktuře nebo etiologii. Faktory jako jsou funkce mozku, neurobiochemie, vlivy prostředí, genetika a internalizované vlivy raného věku, byly studovány s velkým přínosem. Menší pozornost pak byla věnována i vysoce centralizované roli kognitivních funkcí, změnám paměti a symbolizace ve vývoji aberantního pojetí, vnímání a chování.

Tato kapitola se zabývá tím aspektem symbolizujícím funkce, které vytváří aberantní paměť a mají vliv na duševní onemocnění. Tento vliv lze studovat za účelem zlepšení porozumění duševním chorobám i jako pomoc při vymýšlení psychoterapeutických strategií.

„Čas, paměť a vzpomínání“

Již více než dva tisíce let je známo, že „Pro myslícího (člověka) oblast přímého vnímání zaujímají obrazy.“¹ Symbolické obrazy, odvozené z předchozí zkušenosti, mění pořadí zapamatované reality pro pacienta a formují interpretaci budoucích vjemů. Je důležité si uvědomit, že k obrazům z časů minulých se připojí kvalita nadčasovosti z vědomí a konkrétní obraz se postupně ztrácí. Nadčasovost je elementární složka primárního procesního myšlení, která poskytuje kognitivní základ pro odlišné myšlení a chování. Může například dojít ke zkreslení vnímání normálního času, kdy se obraznost stává neodlišitelnou od reálného vnímání a neutrální vjem začne být vnímán jako dříve prožité příkoří. Stejně tak se mohou objevit fobie nebo paranoia, pokud člověk pociťuje symbolizovaný vliv minulé bolesti bezprostředně v danou chvíli v přítomném čase. Zdá se, že paměť (nevědomé uchování symbolizovaných obrazů napříč časem) v danou chvíli selhává, protože její obsah a nové symboly, které informují o dané situaci, jsou interpretovány jako aktuální vnímání imanentní reality. Tento proces se běžně vyskytuje ve snech a patologicky při halucinacích a fobiích.

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

Obrazy, které jsou ve zdraví uchovány v paměti, bývají málo zkreslené nebo jsou neutralizovány realitou testování. Slouží k přesnému rozpoznání a interpretaci nových vjemů. Naopak, zapamatované obrazy, které byly zkreslené a symbolizované, se mohou stát zdrojem odvozené paměti ve smyslu poškození reality. Ty mohou negovat testování reality a vytvářet aberantní a zkreslené vjemy, které vyvolávají falešné přesvědčení a následně nevhodné činy.

Zkreslení uchovaných obrazů

Zkreslení uchovávaných obrazů vzniká v důsledku vlivu řady faktorů. Některé z nich jsou: narušené zrání, regresivní změny kognice, traumatické změny kognice, přirozené ubývání zadržovaných paměťových prvků vedoucích k jen částečnému vybavování, represi a přemístění prvků zapamatovaných obrazů do nových souvislostí za účelem snížení afektu. Poslední těchto prvků paměti je předmětem naší studie. Definici symbolů odpovídání změny vnímání prvků, které byly uchovány v paměti. Pokud jejich formování vyplývá z represe, jsou tyto symboly specifického typu Piagetem a Ernestem Jonesem v publikaci *Psychoanalytické symboly* nazývány symboly sekundární. Pro tyto pracovníky jsou symbolické formy centrem studia symbolů. Jiní přední muži v oboru jako Cassirer a Kaplan takové symboly ignorují.

Obrazy vzniklé z vjemů, které byly traumatické v době prvního setkání, jsou nejvhodnější k zachování. U lidí, u kterých v době svého vzniku probouzely silné pudy a intenzivní vjemy, jsou s největší pravděpodobností deformovány přenesením právě do symbolických forem, které je zakrývají. Ve vytěsněné formě jsou pak méně náchylné podléhat řešení, jako je pronikání dovnitř fantazie nebo akce. Potenciálně vysoce nabitě a znepokojivé obrazy převedené do formy maskovaných symbolů, jsou chráněny před identifikací a vědomým zpracováním. Nebezpečí, které představují, lze odvrátit jejich identifikací a zpracováním pomocí vědomí.

Když je symbolizující funkce zdravá, symboly, které představují tak vysoce nabitě obrazy, mají ostře sníženou valenci pro přitahování afektu, když vstoupí do vědomí. V důsledku toho jsou sníženy

dopady nevědomého konfliktu na neutrální oblasti fungování a bezkonfliktní sféra ega je chráněna, takže může usilovat o adaptivní chování. Když zakolísají funkce ega spojené se symbolizující funkcí, symboly se znovu propojí. To můžeme vidět např. u fobie, kde je reprezentující manifestní psychoanalytický symbol (tj. zvíře) ve vědomí uchovávan jako obávaný. Vždy existuje tlak na zvládnutí traumatického referenčního zážitku (tj. svádění, brutalizace, ponižování atd.), kterým by byl přeměněn v latentní obraz v paměti. To je vidět klinicky v řízeném nutkání opakovat traumatické zážitky. Tento tlak vtlačuje symboly do snů, fantazie, do aktuálních zkušeností a v převážné míře překrucuje vnímání prostřednictvím vnikání symbolických obrazů do interpretace. Nutkání opakovat afektivně zatížené představy ve formě symbolů a derivátů fantazie můžeme po úspěšné úpravě narušit. Opakované vzorce osobnostních neuróz, traumatických neuróz a traumatických snů jsou příklady takových vniknutí. Podstatné pro povahu těžké duševní choroby je neschopnost jedince rozpoznat tyto zkreslené obrazy a kontexty symbolů, které jsou v nich zachovány a paměť referovány jako referenty, které zkreslují vědomé vnímání. Vjemy, které byly předmětem zkreslení, jsou duševně nemocnými pociťovány jako skutečné.

V historii psychiatrie to bylo již dlouho známo. Aristoteles (ant.) to vyjádřil takto, když mluvil o „bláznech“² „...uvažovali o svých mentálních obrazech, jako by se skutečně odehrály a jako by si je skutečně pamatovali. To se stane, když jeden považuje za podobenství to, co podobenstvím není“. (str. 297)

Symboly hrají důležitou roli v procesu zkreslení při interpretaci nového vjemu. Přemnožují se fantazie, které pak člověka motivují k akci. Jsou důležité pro pochopení mnoha způsobů narušení testování reality a nutkání k opakování jednání. Pro tyto důvody, původ, vývoj a povahu symbolů, zdravých i patologických, jsou proto hodny pozornosti těch, kteří pracují s duševně nemocnými.

AFEKT A SYMBOL

Čím intenzivnější je afekt, který doprovází trauma nebo událost, tím větší je intenzita vzpomínky na událost. Čím větší je intenzita afektu spojeného s produkovanou vzpomínkou, tím

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

větší je implikovaná potřeba symbolizovat. Potenciální vliv spojený s pamětí si vynutí konverzi prvků paměti do maskovacích symbolů, jak stoupají k vědomí. Symbol maskování je paměťová část, která je vytvořena tak, aby umožňovala opakování ve vědomí pro zvládnutí traumatické vzpomínky. Tohoto mistrovství je dosaženo v kontextu minimální interference s funkcemi neutrálního ega, které jsou nutné pro vykonávání životních prací bez zmatku. Primární funkční rolí psychoanalytické symboliky při nastolení duševní rovnováhy je ztlumení afektu spojeného s původní pamětí.

Jak zdůraznil Starobinski (1982), koncept, který by mohl formovat lidské jednání (jako je symbol, fantazie s naloženým přáním nebo symbolizovaný paměťový prvek) se nestane akcí, dokud není dostatečně ovlivněn transformací a poháněn jako koncept do povědomí a na vyšší úrovni intenzity do akce. Starobinski nabízí jako příklad nárůst afektu, který posouvá latentní fantazii směrem k vědomí, jako vyjádření skutečnosti, že důsledky občanských nepokojů za despotismu vedou k aktualizaci nepokojů v podobě revoluce. Na podporu této skupinové dynamiky poznamenává Rousseauův koncept, že vládce dokáže vládnout pouze se souhlasem poddaných.

V individuální lidské psychopatologii se tlačí referent k uvědomění ve formě fantazie nebo akce založené na symbolech, v případě, že byl dostatečně rozdmýchán související afekt. Pro dítě slouží vizualizace jeho otce jako obra nebo zlobra z příběhu, který slyšel, jako potenciální reference v paměti. Má potenciál stát se fobií, pokud se dítě zlobí na svého otce a obranně promítne hněv na zlobra.

Terapeutické techniky zaměřené na snížení afektu mohou odstranit zjevnou fobii, aniž by díky ní vyřešily zkreslený latentní obraz otce. Ačkoliv znepokojující manifestovaná symbolická forma může být uvedena do klidu, možnost poškození nevyhasne. Z hlediska teorie symbolů například úkolem medikace – zacílené na snížení doprovodného afektu – je zvrátit proces, kterým afekty působí přeměnu v akci. I když potenciál pro poškození řízených fantazií může být při zprostředkování utlumen, kanály symbolů a metafor, nejsou vymazány. Stále nacházejí výraz v charakteru patologie čekající na další den, kdy se na scéně objeví v podobě regresního symbolu, jako je předmět fobie. Psychoterapeutická intervence má potenciál korigovat referenční koncept, který zastává otec jako nebezpečný tvor. Tím se vymaže intuitivní symbolické propojení, které umožňuje ohrožující neurotické falešné přesvědčení.

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

Regresivní symbolizace

U hraničních a psychotických osobností dochází k narušení symbolických procesů, které vede k selhání adaptace v oblastech, ve kterých se symbolizační funkce pokouší napomáhat přizpůsobení. Funkční poruchy symbolizující funkci, které vedou k závažným poruchám duševního fungování, zahrnují regresivní symbolizace, které představují verbálně založené symbolizace. Díky tomu je možné ovlivnit poréznost symbolizace a invazi do symbolického procesu konkrétního formování myšlení a psychosomatického symptomu.

Verbálně založené regresivní symbolizace

Regrese ve verbální symbolizaci vybírá verbální reprezentace z pojmů a zažitých pocitů čerpaných ze zóny za hranicí self. Tyto reprezentace mají charakteristiku symbolů utvářených v době po vývoji řeči a před ontogenetickým rozvojem represe, které vykazují příliš velký přesun na to, aby byly považovány za konkrétní symboly. Abstraktní spojení mezi reprezentací a reprezentovaným je pro ně příliš vědomé a jsou proto považovány za psychoanalytické symboly. V menší míře mohou být jejich účinky vytěsňeny a utlumeny. Jejich paradigma lze nalézt v následujícím vývojovém nástinu utváření symbolů.

Vývojový obrys tvorby symbolů

Lidská bytost prochází ontogenezí, která pokračuje roky po příchodu na svět. Jedna důležitá oblast zkoumání, ve které se psychika proplétá od novorozeneckého věku ke zralosti, se zabývá otázkou, jakým způsobem je organizováno vědomé vnímání, což je proces stále složitější. Jako první přichází na řadu celkové uvědomění si konkrétních jevů, vjemů a objektů v okolí. Do 15 měsíců (dle Piagetova časování) se vztahy mezi vjemy a vzpomínkami zpřístupní vědomí a zjištěné podobnosti vyvolávají pocit, že věci, které jsou si podobné, jsou totožné. V šestadvaceti měsících se rozvíjí schopnost represe a schopnost rozlišovat mezi podobnými subjekty. Jako výsledné vjemy, které mají vysokou valenci pro přitahování afektů, mohou být reprezentovány prostřednictvím paměti pomocí symbolů s nízkou valencí pro přitahování afektu. Vzniká tak psychický aparát, který je schopen obojí vyjadřovat a ukládat do vyrovnávací paměti jakéhokoli provokujícího momentu a vstupu a zároveň je schopen je určitým způsobem i uchovávat v paměti,

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

a zpřístupnit ke zpracování ve vědomí k nějakému budoucímu datu. Regrese v symbolizující funkci k použití symbolů bez potlačení vazby mezi tím, co představují a tím, co je znázorněno, vytváří symboly spojené se silnými a nepohodlnými afekty, neuspořádané myšlení a bizarní chování. Selhání v symbolizující funkci během psychotických dekompenzací se může projevit jako regrese do stádií percepční organizace existující před maturačním zavedením represe během první poloviny třetího roku života.

Vliv porézních verbálně založených symbolů

Porézní symboly jsou příkladem symbolů, které selhaly jen trochu. Spojení mezi reprezentem a tím, co je zastoupeno, je stále potlačováno. Nicméně mechanismus posunutí vůči reprezentantovi se nepodařilo najít, reprezentant dosáhl dostatečné vzdálenosti, a tak základní obraz, i když je skrytý, si zachovává valenci pro přitahování afektu. Symbolické reprezenty, i když jsou dostatečně vytěsněny, aby skryly referenční významy, jsou často odvozeny z těch prvků, které jsou obvykle spojovány s „úctou“. (V tomto ohledu viz Kant (1790) „Critique of Judgment“). Pokud např. vidí noční můry obsahující bouře a záplavy, krev a stíny, pacient používá symboly patologicky a zaslouží si hodnocení pro regresní fungování i v jiné oblasti.

Konkrétní myšlení obnovuje symbolizující funkci

Konkrétní myšlení popisuje Gartelmann (1986) jako archaický systém myšlení, který umožňuje (člověku) spojovat a zaměňovat předměty a dokonce i světy, které by v realistickém a abstraktním myšlení měly zůstat přísně oddělené. (str. 98) Když jsou zjevné symboly ve formě předmětů a světů sloučené kvůli podobnostem, které symboly představují pro pozorovatele na úrovni nevědomého významu, jsou implikací a asociací spojeny a předávány dále jako že jsou totožné. To je základ pro mod Barbary (Indiáni jsou rychlí. Antilopy jsou rychlé. Antilopy jsou tedy indiáni.) a poruchu myšlení. Říká se tomu predikátová identifikace. Například uzavřený muž, který už dlouho cítil, že do něj pronikají paprsky z ovlivňujícího stroje, napadl opraváře TV, který právě zaparkoval svůj opravárenský vůz vybavený anténou ve vedlejších dveřích na příjezdové cestě jeho souseda. Spojil své dřívější pronásledování skrze elektroniku s novým

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

vnímaným prvkem (nákladní vůz elektrikáře) a choval se, jako by byly jeden.

Konkrétní symbolizace dominující psychotickému procesu

Muž ve věku kolem dvaceti let způsobil stížnosti spolupacientů, protože si přivlastnil barel s nemocničním čajem. Když se ho na to zeptali, řekl, že to dělá, aby pomohl personálu oddělení udržet kontrolu nad pacienty na narušeném oddělení. Své myšlenkové pochody pak vysvětlil následovně: kohoutek barelu byl podle jeho vnímání ve tvaru penisu, na základě konkrétního symbolického spojení podobnosti vnější formy. Když se napil z kohoutkového penisu, prováděl felaci na všech mužích na oddělení. To je udělalo klidnými a tichými. Kohoutek barelu byl v tomto případě svou formou vědomě spojen jako symbol s mužským genitálem. Tento odkaz prostřednictvím formy byl držen ve vědomí bez represe, což bylo ještě posíleno testováním špatně interpretované reality a používáno pro soucitné magické ovládnutí ostatních. Všimněte si, že agresivní vliv byl promítnut do slabého potenciálu kontroly pacientů na oddělení. (Viz také strana 75 tohoto svazku.)

TVORBA PSYCHOSOMATICKÉHO SYMBOLU

Při tvorbě psychosomatických symbolů (viz tento svazek, kap. 5) jsou reprezentace afektů nebo tělesných částí vyjádřeny ve funkcích orgánů těla, které jsou na rozhraní mezi vnitřním a vnějším prostředím, jako jsou plíce, ústa a tlusté střevo. Tyto reprezentace by se daly nejlépe nazvat protosymboly. Pro příklad si můžeme představit třicetiletého muže, který zažil přechodné představy o zabití své přítelkyně. Jak tyto fantazie zmizely z vědomí, dostal křeče v břiše a průjem. Příznaky ustoupily s výkladem a přímou konfrontací jeho problémů s přítelkyní. Takové protosymboly jsou charakterizovány výběrem reprezentací ze zóny zkušenosti v rámci tělesných hranic.

TVARY A FORMY SPOJENÉ S PSYCHOANALYTICKÝMI SYMBOLY PŘI VÝVOJI OSOBNOSTI

Od narození do jednoho roku věku

Existuje obecně mylný názor, že plně dospělé symboly jsou přítomny už při narození. Toto přesvědčení nachází podporu ve zprávách od

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

Freuda (1911) s názvem „Dva principy mentálního fungování“, které obsahují rekonstrukci infantilního raného vývoje založeného na analýzách dospělých. Freud popsal dva partnery v přetrvávání duševní nezralosti u dospělých. Jedná se o primární procesní energie a primární procesní myšlení. Primární procesní energie se skládají z pudů a instinktů. Primární procesní myšlení je charakterizováno vytěsněním, zhuštěním, absencí negativu, nadčasovostí a symboly.

V konceptu primárního procesního myšlení je implikována existence symbolů, bez diferenciací z hlediska zralosti formy, které vznikají v raném blíže nespecifikovaném věku - jeden z konceptů předpokládá, že k tomu dochází brzy po narození. Zdá se, že symboly a primární procesní myšlení vznikají brzy a jsou plně dospělé. Vývojové aspekty symbolizující funkce se neberou v úvahu. S postupným vývojem symbolických forem, které poskytují řadu paradigmat, na které může problémová psychika narazit pomocí regrese, se v konceptu primárního procesního myšlení nepočítá.

Klinické pozorování dětí koncept časného vzniku primárního procesu myšlení podporuje. U většiny prvků takového myšlení lze prokázat, že jsou přítomny při myšlenkových procesech zahrnujících interpretaci prostředí, které jsou detekovány během prvního roku života. Psychoanalytické symboly vznikají ve dvaceti šesti měsících. Nezhlednění tohoto načasování se zdá být správné

u těch, jejichž zdroj informací o symbolech pochází z rekonstrukce zpětného pozorování dospělých. Teorie Otta Ranka a Melanie Kleinové vyžaduje získání schopnosti tvořit reprezentace založené na paměti a symbolizaci vjemů při narození nebo před ním.

Koncept transcendentálního symbolismu předpokládá symboly a symbolickou funkci, která může existovat i bez předpokladu existence organického substrátu. Ontogeneze je v těchto kontextech nedůležitá. Všechny další typy symbolů (jednoduché, psychoanalytické a poetické) lze vysledovat z vývojových forem, které lze sledovat prostřednictvím vývoje dítěte a které jsou paradigmaty pro symbolické formy. Ty lze odhalit v regresích ega, ke kterým dochází po dvaceti šesti měsících. Jak bude vysvětleno níže, toto znamená, že primární procesní myšlení a základy psychotických myšlenkových regresí nevznikají jako jednotka při narození, ale jedná se spíše o primární procesní myšlení, které má svůj vlastní vývoj a plán zrání.

Přímá pozorování symbolizujících funkcí vyvíjejícího se dítěte provedl Piaget (1945) za experimentálních podmínek a později Child Analysts v klinických podmínkách. Jejich práce

daly vzniknout souboru raných fází vývojového pochodu symbolů, ve kterých se objevily nejranější symboly spojené s represí a vysídlením, ke kterým dochází po dvaceti šesti měsících. Před tímto procesem je vztah mezi reprezentací a tím, co je reprezentováno, vědomý a přímý. Jak je uvedeno výše, funkce vnitřních orgánů a malý posun ve formě před věkem 15 měsíců značí produkty slabě symbolizující funkce dítěte. Je schopno symbolické hry k dosažení překlenutí traumatu, ale není zatím schopno represe, kterou lze použít k odstranění traumatu z vědomí. Symbolické označení, je-li účinné, pomáhá nejen ve vyloučení z vědomí, ale také při snižování úzkosti spojené s jinými reprezentacemi vedoucími k tomu, že k alternativní reprezentaci lze přistupovat beze strachu. Příkladem může být dítě, které promítlo svůj strach z otce do obávaného vetřelce v jeho ložnici, pro který může běžet k otci jako k symbolu ochrany.

Primární procesní myšlení nevyzrálo jako fungující entita, dokud se neobjevily všechny složky. Jedna z nich je psychoanalytický symbol, který se objevuje asi ve 26. měsíci. Další propracování a vývoj symbolizující funkce, peripetie její povahy a vývoj pokračuje až do rané dospělosti.

Myšlenkové procesy, které jsou základem snů, kreativity, hraniční funkce a psychózy mají jejich vlastní vzorce regresí, fixací a patologií. Počátky studia zrání primárního procesu lze provést prostřednictvím vysvětlení fází ve vývojovém pochodu symbolů. Každá fáze utváření symbolu daruje své vlastní zvláštní zbarvení symptomům, které způsobují regresi v pozdějším životě.

Vývojový pochod symbolických forem spojených s primárním procesním myšlením

Následuje výčet vývojového pochodu symbolických forem s načasováním a klinickými příklady projevů v době vývoje zrání a související klinické projevy v dospělosti.

Až do patnácti měsíců jsou symbolické formy konkrétní. Dochází k malému vysídlování a žádné represí. Afekt ustupuje vzteku. Neexistují žádné fantazie, které by otupily účinky traumatu. Sny jsou traumatické, respektive představují

čisté splnění přání a opakování událostí dne s malými úpravami. Například dítě, které bylo vyděšeno hlasitým zvoněním, které té noci slyšelo, ve snu slyší hlasitý zvon. V dospělosti můžeme vidět podobný vzorec u traumatických neuróz, ve kterých je trauma opakovaně prožíváno ve snu i s doprovodným strachem. Od patnácti let do dvaceti šesti měsíců se začíná objevovat reprezentativní forma symbolu.

O zvládnutí traumatu se lze pokusit vědomým vyjádřením traumatické situace prostřednictvím hry použitím vytěsňených symbolických reprezentací traumatické situace. Tomu se říká symbolická hra. Dítě v této fázi může položit blok na blok a říci, že je to dítě na nočníku. Viděli jsme čtyřleté dítě, jehož schopnost pasivně prožívat symbolickou hru byla obrácena v terapeutickou výhodu. Jeho matka mi řekla, že ho zasáhlo jiné dítě, které ho mělo provokovat neustálým štoucháním během dne. Když jsem se ho na to zeptal, nedokázalo popsat, co se stalo. Zopakoval jsem právě takovou výměnu pomocí malých plastových figurek. Jak jsme tu situaci hráli, spontánně hovořil o paralelní aktivitě ve svém životě toho dne.

V šestadvaceti měsících se represe stanou dostatečně silné, aby způsobily přerušování uvědomění abstraktního vztahu mezi symbolem a symbolizérem. V tomto bodě začínají zkreslené sny a traumatické obrazy mohou být zvládnuty prostřednictvím vyjádření ve fantazii konfliktu zároveň při skrývání významu.

Dítě, kterému se zdálo, že ho kousla ryba, tak mohlo vyjádřit kanibalská přání, aniž by sama sobě odhalila zdroj zakázaného impulsu v sobě. Ve formě snu jsou symboly, které jsou primárně vizuální a jsou k dispozici po celý život. Piagetem jsou nazývány „Oneiric Symbols“. Dospělé sny obsahují zkreslení prostřednictvím symbolizace, která umožňuje zlepšení prostřednictvím psychotherapeutického výkladu i prostřednictvím spontánního reparativního vysídlení 'living through' během snění.

Snové psychoanalytické symboly se objevují za bdění v symbolech hry, které byly nazývány od Piageta „Ludic Symbols“. Děti mají přístup k těmto symbolům od dvaceti šesti měsíců do pozdní puberty a raného dospívání. Takové herní symboly, především hmatové malé předměty, používané ve hře, jsou dostupné pouze do začátku dospívání, kdy se proces směsného zániku degraduje. Ludické symboly jsou zmenšeny na tento bod z primární pozice důležitosti jako prostředek, jehož prostřednictvím lze vyjádřit pudy a zmírnit je prostřednictvím divadelních her a pohádek. Zánik Ludických symbolů má za následek jejich nahrazení jako primárního

nástroje pro pohon vypořádání se s verbální fantazií nebo se skutečnými lidskými předměty, se kterými se své fantazie zabývají.

Dětské terapeuti, dramatici a regresní adolescenti setrvávají v používání hloupých her až do dospělosti.

Například jeden čtyřicátník s velkou pečlivostí stavěl modely lodí. Málokdy si něco tak užíval a při výrobě trupu, který hladil a leštil s velkou péčí, byl nejspokojenější. Analýza odhalila, že trupy představovaly idealizované ženské postavy. Ve fázi přechodu od lidského symbolu ke skutečným předmětům vlastního těla se občas stávají směšným symbolem. Sebepoškozování a autostrangulace jsou rovněž příklady téhož.

Ludické symboly dominují psychoanalytickým symbolům latence. Dochází ke specifickému zrání evokujícímu symbolické formy v období hegemonie luďáckého symbolu. Existuje například vývoj preferovaných symbolických forem pro reprezentaci pronásledovatelů k naplnění masochistických fantazií.

Ve 26 měsících dominují fytofobie a zoofobie. To znamená, že se děti bojí věcí, jako jsou mořské řasy, bambus, bouří zmítané stromy, psi a kousající ryby. Asi v šesti letech, tyto perzekuční symbolické formy ustupují amorfním postavám s téměř lidskými tvary duchů, skřítků a obecně děsivých věcí. Přibližně v 8 a 1/2 letech začnou symboly nabývat tvarů, které jsou

realističtější. Fantazie o strachu se začínají zaplňovat humanoidními postavami. Chlapec vyprávěl o ženě, která ho zastavila na ulici a řekla mu, aby se učil, jinak ho najde v jeho domě a zabije ho. Ochotně uvěřil svému zpracování zážitku z náhodného setkání. Pronásledovatelé v tomto období jsou lidé, kteří jsou skuteční co se týče formy, ale ve světě uvnitř dítěte je lze nalézt pouze jako obrazy zalidňující hlavu dětí strachem. Když se dítě blíží k pubertě, pronásledovatelé jsou vybíráni z řad skutečných lidí ze života dítěte, kterým dítě přičítá nepřátelská přání. V této době začnou být skuteční lidé „naverbováni“, aby v hlavě dítěte hráli role v perzekučních fantaziích. Poté se symboly přesunou z hraní rolí v polaritě, která vyvolává vnitřní fantazie, nálady a představy. Posouvají se do dimenze, která zahrnuje komunikaci s někým jiným. V této polaritě se psychoanalytický symbol stává komunikativním symbolem pólu. Skrze převzetí této polaritě je vytvořena cesta pro nábor skutečné osoby, aby hrála roli, kterou hrají symboly v dětských fantaziích. Současně jsou ale další symboly zapojené do fantazie upraveny tak, aby odpovídaly realitě objektu. Toto vnikání prvku reality do fantazie upravuje paměť. Symbolem nabitá fantazie se tímto způsobem stává mostem do světa předmětů. Hlavní procesní myšlenka neexistuje jako jednotný koncový bod. Alespoň jedna z jeho složek, psychoanalytického formování symbolů pokračuje cestou zrání a vývoje, která je časově paralelní

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

s růstem sekundárního procesního myšlení.

Sekundární proces a symboly

Myšlení sekundárního procesu je myšlení založené na zralé realitě. Sekundární procesní myšlení pomocí abstrakcí aplikuje vzhled do vnitřní podstaty jevů za účelem řešení reality. Během pozdního dětství přes ranou adolescenci začínající ve věku kolem osmi let sekundární procesní myšlení posiluje. V tomto období dochází k částečnému souběhu primárních vlivů a sekundární procesy se objevují se stále rostoucím vlivem sekundárního procesního myšlení. To je vidět klinicky v situacích, kdy psychoanalytická tvorba symbolů stále více produkuje symboly, které komunikují, spíše než vyvolávají vnitřní představy a náladové stavy.

Posun k sekundárnímu procesu informuje o tvorbě symbolů, zvláště pokud je proces vztahování se k předmětu jako k symbolu doprovázen stavem zdravého

tlumeného narcismu. Tehdy lze představy efektivně odložit a nahradit je realitou objektu. V těchto stavech smí objekt odhodit svůj plášť symbolismu a stát se objektem ve skutečnosti. Když to je doprovázeno posunem v poznávání dítěte, který klade důraz na rozvoj komunikačních dovedností a pokles dospívajícího narcismu, symboly ustupují před objektovou láskou jako primárním východiskem pro libidinální pochody.

TRANSCENDENTNÍ SYMBOLY V PSYCHOTERAPII

Využití transcendentních symbolů v psychoterapii

Dynamická psychoterapie začala zhruba před sto lety. Další formy psychoterapie jsou však staré jako lidstvo samo. Skládají se z vyznání, sugesce a magie. Tření těla, aby vyhnal demony, a poslání ducha šamana hledat putující duši deprimovaného, byli a jsou stále formy psychoterapie. Potenciál existuje dodnes pro víru v zázraky a světy, které vytvořila

mysl bohů, a závěr, že duševní nemoc je důsledkem prožívání životního běhu, který se odchyluje od přání božstva. Výsledkem tohoto potenciálu jsou transcendentní symboly, které jsou uznávány jako zprávy od bohů o směřování světa a potřebách bohů a které používají platoničtí dualisté a

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW:
<<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>

pastorační průvodci jako prameny pro činnost a duchovní vhled pro duševně nemocné pacienty v dobách stresu.

Terapeut hledá vodítka k úpravě v návodu seslanému shora jako sen na základě odvození obsahu z toho, co Meissner (1984) nazval „...vnitřní zkušenost, afektivní a kognitivní, která charakterizuje přístup věřícího k jeho realizovanému a prožitému prožitku vztahu s jeho stvořitelem.“ (strana 8). Loyola skutečně viděla jako součást tohoto vztahu „...něco, co nebylo a nemohlo být část sebe sama, ale zcela záviselo na Bohu.“ (Viz Meissner 1992 s. 280) To něco zahrnovalo symboly ve formě „vizí“ a „vnitřních a vnějších lokací“ (str. 280) odrážejících „...transcendentální vliv na lidské prožívání a chování...“ (str. 348) Jádro přístupu terapeuta k transcendentálním symbolům je hledání takových symbolů ve snech a zkušenostech pacienta a výklad jejich významu z hlediska vyjádření vůle božství prostřednictvím života pacienta. Vyhýbání se odpovědnosti za splnění těchto přání vede ke konfliktu, který může být prožíván jako úzkost. Hledání transcendentních symbolů ve snech, které přináší zprávu, jejíž zanedbávání může způsobovat úzkost, je součástí výkladu snů pro zasvěcené. Savary (1984) učil, že „...práce snů (je) oblastí vztahu mezi (člověkem) a Bohem...“ (strana 2). Je to způsob „...vědomě se dostat do kontaktu s Boží vůlí a spolupracovat s ní.“ (strana 5) „Práce se symbolem zkušenosti jakoby přicházející od Boha...“ (str. 30) pomáhá „...porozumět komunikaci, která přichází k nám ve snech a vizích.“ (Str. 31) Příkladem takové interpretace symbolu je „Hořící pochodeň ve snu jako možná symbolizace vůdčí síly, která nám osvětluje cestu a nabízí nám energii pokračovat v následování našeho Božího volání.“ (str 61) Práce snů s transcendentními symboly je „...navržena k uvolnění energie symbolu a pomoci nám ji přenést do vědomí způsobem, který nám z ní udělá užitečnou každodenní součást života a rozhodování.“ (str. 73)

Transcendentní symboly nesou poselství Boží vůle. Identifikace a interpretace obsahu posvátných přání pomáhá pacientovi ukončit napětí spojené s běžícím životem proti vůli stvořitele.

Poznámky

1 Aristoteles, „De Anima“ Loeb 288. Strana 177

2 Lunatics - ①jitam[noiq - ecstasies, což znamená šílenec nebo „člověk bez rozumu“ během čtvrtého století před naším letopočtem, - Oxford English

Slovník.

Zdroj překladu:

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], str. 11-23, 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW:

<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>

SARNOFF, Charles A., M.D., (2002). Symbols in Psychotherapy [online], 1. vydání, Spojené státy americké: International Psychotherapy Institute E-Books, [cit. 2023-06-05]. Dostupné z WWW:

<<https://www.freepsychotherapybooks.org/ebook/symbols-in-psychotherapy/>>